

UPGRADE

Ako ti nije svejedno

UPGRADE
VODIČ KROZ UČENIČKI PARLAMENT

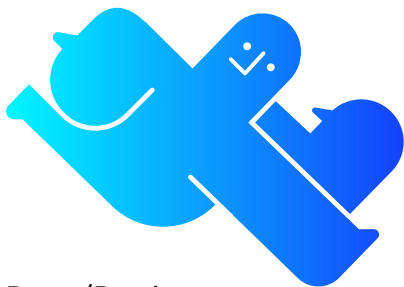
WFD

KOMS
Krovna organizacija mladih Srbije

Gradanske
inicijative

popularna
demokratija

UNJA
SREDNJOŠKOLAGA
SRBIJE

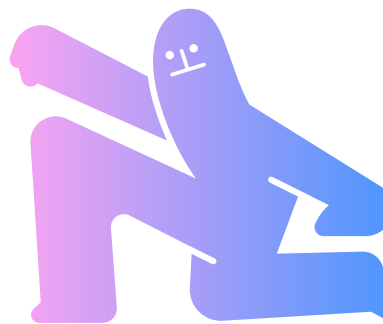
Draga/Dragi,

Ako čitaš ove stranice, velika je šansa da si ti ona osoba kojoj nije svejedno – želiš da učestvuješ u donošenju odluka, da podržiš napredak svoje škole i da doprineseš da se glas učenika jasno i glasno čuje. Za to ti od srca čestitamo! Tvoj entuzijizam i spremnost da se uključiš su prva i najvažnija stvar koja pokreće promene.

UPgrade vodič je tu da ti pomogne da se snađeš, bilo da si tek izabran/a u učenički parlament ili si tu već neko vreme. Ovde ćeš pronaći praktične savete, ideje i alate za rad. Napisali smo ga jednostavnim jezikom, bez komplikovanih izraza i suvoparnih definicija, tako da možeš brzo da ga primeniš u praksi u svojoj školi.

Šta možeš da očekuješ?

- Jasna objašnjenja šta je učenički parlament i zašto postoji
- Uputstva kako da zajedno sa svojim vršnjacima planiraš aktivnosti, donosiš odluke i sarađuješ sa profesorima
- Predlog alata koje možeš da koristiš
- Gotove obrasce i predloge za sastanke i projekte.

Kako je nastao UPgrade?

Ovaj vodič je nastao kao zajednička inicijativa Vestminsterske fondacije za demokratiju (WFD), Krovne organizacije mladih Srbije (KOMS), Unije srednjoškolaca Srbije (UNSS), Građanskih inicijativa i Popularne demokratije. Svesni smo da srednjoškolci često nisu upoznati sa svojim pravima, ulogom i njenim ograničenjima u okviru učeničkog parlamenta (UP). Kroz UPgrade vodič, želimo da ti pomognemo da bolje razumeš mehanizam UP, koji predstavlja prvo upoznavanje sa demokratskim donošenjem odluka, ravnopravnim učešćem i aktivnim doprinosom zajednici. Ideja ovog vodiča je veoma jednostavna – UPgrade će ti pomoći da unaprediš rad svog UP!

UPgrade vodič je rezultat znanja i iskustava pojedinaca i organizacija koji godinama rade na tome da mladi budu uključeni u procese donošenja odluka (na raznim nivoima, od lokalnog i školskog do nacionalog i međunarodnog) i da imaju podršku koja im je potrebna da svoje ideje pretvore u stvarnost. Princip na kom je baziran je jednostavan: mladi najbolje znaju šta mladima treba i moraju da budu pitani i konsultovani kada se odlučuje o njihovim životima.

Sadržaj je zasnovan na relevantnim zakonima i pravilnicima, ali i na bogatom ličnom iskustvu i praksi. Posebnu vrednost ovom vodiču daju priče i saveti dobijeni kroz razgovore sa koordinatorima i članovima učeničkih parlamenata širom Srbije, iskustva koja nam daju osvrt na to kako stvari izgledaju u praksi i polaznu osnovu kako da se pripremimo i suočimo sa preprekama koje se dešavaju u drugim školama.

Uživajte u čitanju!

Šta je učenički parlament i zašto je važan?

Zašto postoji učenički parlament?

Učenički parlament postoji da bi se glas učenika čuo. To je prostor gde možeš da predstaviš mišljenja, ideje i predloge svojih drugara, ali i da zajedno sa njima utičeš na odluke u školi. On je most između učenika i nastavnika, direktora i školskih tela. Ukratko, parlament postoji da učenici ne bi bili samo posmatrači, već aktivni učesnici u školskom životu.

Učenički parlament se organizuje u **poslednja dva razreda osnovne škole i u svim razredima srednje škole**. Članove parlamenta biraju učenici odeljenjske zajednice svake školske godine. Članovi parlamenta biraju predsednika. Iako nije zakonska obaveza, praksa pokazuje da je korisno izabrati i potpredsednika i sekretara, jer to olakšava svakodnevno funkcionisanje UP i doprinosi boljoj organizaciji rada.

Učenički parlament čine po dva izabrana predstavnika svakog odeljenja škole (sa izuzetkom umetničkih škola, gde se u parlament biraju po tri učenika/ce iz svakog razreda, odnosno godine).

Kako možeš da utičeš na život u školi (uloga parlamenta)?

Zakon¹ kaže da učenički parlament:

- daje mišljenja i predloge stručnim organima, školskom odboru, savetu roditelja i direktoru o pravilima ponašanja u školi, merama bezbednosti učenika, godišnjem planu rada, školskom razvojnom planu, školskom programu, načinu uređivanja školskog prostora, izboru udžbenika, slobodnim aktivnostima, učešću na sportskim i drugim takmičenjima i organizaciji svih manifestacija učenika u školi i van nje i drugim pitanjima od značaja za njihovo obrazovanje;
- razmatra odnose i saradnju učenika i nastavnika, vaspitača ili stručnog saradnika i atmosferu u školi;
- obaveštava učenike o pitanjima od posebnog značaja za njihovo školovanje i o aktivnostima učeničkog parlamenta;
- aktivno učestvuje u procesu planiranja razvoja škole i u samovrednovanju škole;
- predlaže članove stručnog aktiva za razvojno planiranje i tima za prevenciju vršnjačkog nasilja iz reda učenika.

¹ Zakon o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja

https://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_osnovama_sistema_obrazovanja_i_vaspitanja.html

U praksi, kroz učenički parlament možeš da:

- Predložiš promene koje bi školski život učinile boljim (npr. školske akcije, uređenje prostora, vannastavne aktivnosti).
- Podeliš stavove učenika o važnim pitanjima (ekskurzije, vrednovanje profesora, uslovi u školi i sl).
- Zajedno sa drugima organizuješ događaje, radionice ili projekte.
- Pokažeš nastavnicima i rukovodstvu da učenici imaju ideje i da mogu da preuzmu odgovornost za sprovođenje sopstvenih inicijativa.

Parlament bira **dva predstavnika učenika koji učestvuju u radu školskog odbora**. Oni nemaju pravo glasa na sednicama školskog odbora, ali imaju pravo da postavljaju pitanja, daju mišljenja i prenesu stavove učenika. Predstavnici učeničkog parlamenta koji učestvuju u radu školskog odbora ne moraju da budu punoletni.

Ako izabrani predstavnici ne obavljaju odgovorno svoje aktivnosti (ne odlaze na sednice školskog odbora) parlament ih može zameniti tj. izabrati druga dva predstavnika u toku školske godine. Odluku o izmeni učenika koji predstavljaju parlament u radu školskog odbora treba dostaviti upravi škole.

Kako se biraju članovi/članice parlamenta?

Izbori za parlament

Jedan od najvažnijih trenutaka u radu učeničkog parlamenta su izbori. Od njih zavisi ko će predstavljati interese učenika i obično se dešavaju na samom početku školske godine. Bitno je da oni budu fer, demokratski i zanimljivi, a ne da se bira „najpopularniji“ ili „najbolji drug“ u razredu. Predstavnici treba da budu osobe koje zaista razumeju potrebe učenika i žele da ih zastupaju.

Svako odeljenje bira po dva predstavnika, sa izuzetkom umetničkih škola gde se biraju 3 predstavnika/ce po razredu pa se izbori organizuju na nivou razreda.

Kako organizovati demokratske izbore?

Prvo pravilo je transparentnost. Svi učenici treba da znaju: kada će izbori biti, kako se kandidovati, koliko kandidata može biti iz jednog odeljenja i na koji način će se glasati. Kampanju je najbolje organizovati tako da ostavlja prostor da pokažete kreativnost i iznesete svoje ideje. Na primer:

- Plakati u učionici sa sloganima i planovima kandidata.
- Kratki video snimci ili prezentacije gde kandidati objašnjavaju svoje ideje.
- Debata ili druženje gde svi kandidati imaju priliku da predstave svoje planove.

Na taj način izbori postaju zabavni, ali i ozbiljni, jer učenici biraju osobu za koju veruju da na najbolji način može da ih zastupa.

Kako da se spremiš za izbore?

Probaj da prvo sebi, a onda u svojim prezentacijama i kampanji ka drugim učenicima odgovoriš na sledeća pitanja: Šta je to što tebe izdvaja u odnosu na ostale kandidate i kandidatkinje? Koja je tvoja motivacija da zastupaš interese učenika? Na koji način ćeš da ispituješ potrebe ostalih? Da li imaš konkretan plan / prve korake i teme kojima želiš da se baviš kroz parlament?

Osluškuju potrebe odeljenja, probaj da reaguješ kao pravi predstavnik i pripremiš se tako što ćeš zaista pokazati da ćeš svojim radom i aktivnostima da zastupaš interese svih.

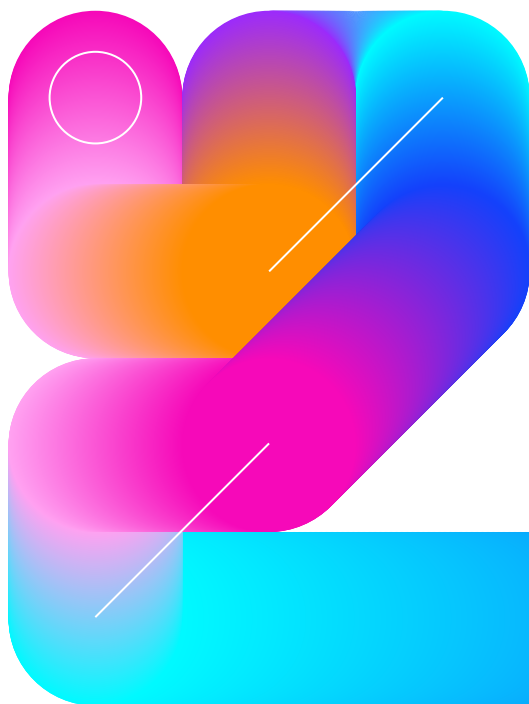
Kako da svi imaju jednake šanse?

Svi kandidati treba da imaju iste mogućnosti da predstave svoje ideje – isto vreme za kampanju, ista pravila za plakate i istaknute materijale. Bitno je da niko ne dobija dodatne prednosti samo zato što se bolje slaže sa nastavnicima i direktorom, popularan je u razredu ili iz nekog drugog razloga.

Kako da sprečite zloupotrebe i nameštanja?

Nije dozvoljeno da razredni starešina bira predstavnike za parlament ili utiče na glasanje. Ako se dogodi pokušaj da se izbori „nameste“, postoje načini da se izbori zaštite:

- Prijavite problem učeničkom parlamentu ili upravi škole.
- Predložite da glasanje bude tajno, papirnim listićima ili digitalno, tako da se ne vidi ko koga podržava.
- Uverite se da svi glasovi budu prebrojani javno i transparentno.
- Stavite odeljenjskom starešini jasno do znanja da znate svoja prava i da članovi parlamenta treba da budu odabrani predstavnici učenika, a ne nastavnika.

Možeš i ti!

I da, uvek je

1+1=2

Šta ako niko ne želi da se kandiduje?

Ponekad, kada dođe vreme za izbor članova učeničkog parlamenta, u učionici nastane tišina. Niko ne podiže ruku, svi se pogledaju i nadaju da će se javiti neko drugi. To je normalno – mnogi učenici ne znaju šta tačno znači biti član parlamenta, misle da je to dosadan posao ili da se „ionako ništa ne menja“.

Umesto da odustanete, probajte drugačiji pristup. Krenite od pitanja: „Koji problem u školi biste želeli da rešite?“ Možda će neko reći da su toaleti u lošem stanju, da nema dovoljno sportskih rekvizita, da bi želeli više kulturnih aktivnosti ili da im smeta što se odluke donose bez njihovog mišljenja. Kada učenici počnu da pričaju o onome što ih se stvarno tiče, bolje razumeju da učenički parlament postoji upravo zbog toga – da njihov glas dođe do škole i da se zajedno traže rešenja. Važno je da znamo da uloga parlamenta nije samo u tome da sedi na sastancima i zapisuje odluke. To je mesto gde učenici mogu da pokrenu inicijativu, da iznesu problem i predlože promenu. Parlament je i glasnik – prenosi mišljenja učenika nastavnicima, direktorima i školskim telima. On povezuje učenike sa odraslima u školi, ali i jedne sa drugima.

Zato, ako niko ne želi da se kandiduje, pokušajte da razgovor pokrenete od problema i potreba. Pojasnite detaljnije ulogu parlamenta. Pozovite članove iz prethodnih godina da vam predstavite kako funkcioniše parlament, ostavite prostor da im učenici postave pitanja. Kada imamo više informacija i znamo čemu parlament tačno služi i kako radi, lakše ćemo pronaći motivaciju da se uključimo.

Ovaj deo Vodiča može da bude koristan kako nastavnicima, tako i učenicima koji žele da motivišu svoje vršnjake da se aktivnije uključe u rad parlamenta. Važno je da znamo da svako iz svoje uloge može da doprinese uspešnom UP.

Ne sedi. Pokreni se.
Motivacija je u tebi!

Šta posle izbora? Kako “radi” parlament?

Pravi učenički parlament nije grupa koja se okuplja „reda radi“. On funkcioniše kada:

- **Učenici otvoreno pričaju o problemima i idejama**
- **Članovi parlamenta aktivno prate šta se dešava u školi i prenose stavove svojih odeljenja**
- **Donose se zajedničke odluke i svi se trude da ih sprovedu**
- **Postoji dobra saradnja sa nastavnicima i upravom škole - kad se mišljenje učenika ozbiljno uzima u obzir**

Tada parlament postaje mesto gde stvarno možeš da osetiš da se tvoj glas računa.

Učenički parlament u praksi

Na prvoj sednici, članovi i članice učeničkog parlamenta trebalo bi da se upoznaju sa Poslovníkom o radu učeničkog parlamenta. Ovo je dokument koji propisuje način sazivanja i održavanja sednica, tok sednice, način donošenja odluka, pojedinačne uloge u parlamentu i sl. On može da sadrži i informacije o kanalima komunikacije i drugim praktičnim temama. Važno je da svi članovi i članice parlamenta budu upoznati s njim, razumeju njegov sadržaj i razumeju šta on znači i kako da ga primene u svakodnevnom radu.

Na sastanku parlamenta bira se predsednik koji vodi diskusiju i pomaže da sastanak teče glatko. U praksi, predsedniku parlamenta često u pripremi i vođenju sastanka pomaže nastavnik zadužen za rad parlamenta (čućeš i naziv koordinator parlamenta). U nastavku ovog priručnika saznaćeš više i o ulozi ovog nastavnika.

Sednica učeničkog parlamenta treba da ima Dnevni red (ili Agendu), koji se usvaja na samom početku sednice. Dnevni red može da uključuje: pregled prethodnih odluka, nove inicijative, predloge odeljenja, planove za akcije, slučajeve nasilja u školi, ocene učenika, planiranje vannastavnih aktivnosti, proslava važnih dana za školu i lokalnu zajednicu, saradnju sa institucijama, firmama i organizacijama u gradu. Važno je da svi članovi dobiju priliku da dopune dnevni red i da se osećaju uključanima.

Važno je i redovno voditi zapisnike sa sednica, kako biste imali pisani trag o dogovorima, podeli zadataka, odlukama koje ste doneli... Jedan primerak zapisnika sa sednice overava se i čuva u arhivi škole.

Za potrebe članova i članica parlamenta i vašeg kontinuiteta u radu, dobro je da čuvate zapisnike sa sednica i u digitalnom formatu (na primer na zajedničkom Google drive-u kom pristup imaju svi članovi i članice parlamenta) kako biste u svakom trenutku mogli da imate uvid u sve sastanke, zaključke koje ste doneli i dogovore. Na ovaj način osiguravate transparentnost u radu parlamenta ka svim članovima. Korisno je da učenički parlament napravi sopstvenu Gmail adresu (npr parlamenttehickemladenovac@gmail.com), kako biste imali pristup dražvu, mejlu i drugim aplikacijama, a opet da imate i mogućnost da se stvari prenose i čuvaju iz generacije u generaciju. Možda i najvažnije, mejl je bitan kako biste mogli da upućujete zvanične mejlove direktoru i drugim školskim telima, ukoliko imate potrebu za tim.

U zajedničkom folderu na Google drive-u možete da radite i na dokumentima, predlozima inicijativa i projekata, planovima rada, kao i da tu dodajete materijale koji su nastali tokom mandata parlamenta (na primer fotografije i video materijale sa akcija koje ćete objaviti na društvenim mrežama i sajtu škole). Ovakav način zajedničkog čuvanja i rada na dokumentima će biti koristan kako vama za nesmetan rad, tako i budućim članovima i članicama učeničkog parlamenta koji folder "naslede" – biće im lakše da se snađu u prvim koracima ako već imaju neke primere, materijale i uspostavljen način rada.

Kako pratimo sprovođenje odluka?

Praćenje sprovođenja odluka parlamenta jednako je važno kao i donošenje same odluke. Članovi učeničkog parlamenta treba da prate da li se aktivnosti koje su dogovorene zaista realizuju i da redovno proveravaju rezultate. Dešava se u praksi da nas "stignu obaveze" i ne posvetimo dovoljno vremena onome što smo isplanirali. Zato treba imati sistem kako ćemo ispratiti sve što parlament radi.

To možete raditi tako što ćete beležiti korake koje ste preduzeli, pratiti odgovornost članova i zapisivati prepreke na koje naidete. Dobro je da imate jednostavnu evidenciju ili tabelu u kojoj ćete voditi informacije o svakoj odluci: ko je zadužen, rokovi, status realizacije i eventualne beleške o problemima i predlozima za poboljšanje. Primer jedne ovakve tabele pronaći ćete u aneksu, na kraju ovog dokumenta. Naravno, na vama je da je prilagodite svojim potrebama, dodate ili preformulišete polja.

Redovno praćenje odluka omogućava da parlament ostane organizovan, da učenici iz odeljenja vide da se stvari zaista menjaju i da se uočeni problemi brzo rešavaju. Takođe, ovaj pristup pomaže u pripremi novih generacija članova parlamenta, jer imaju uvid u prethodne akcije, uspehe i izazove, i mogu da nastavie rad tamo gde su prethodni članovi stali.

Kako da prepoznate potrebe učenika i pokrenete inicijative (šta znači biti predstavnik)?

Biti predstavnik svog odeljenja u učeničkom parlamentu znači da ne govoriš samo u svoje ime. To znači da:

- Slušaš šta tvoji drugari iz odeljenja pričaju – šta im smeta, šta žele, koje ideje imaju
- Pitaš ih direktno za mišljenje (Ovo možeš da uradiš na više načina. Jedan od njih je putem ankete, za obradu ti je svakako lakše da koristiš neki digitalni alat za anketu – na primer Google form na zajedničkom drive-u parlamenta. Možete u holu škole ili učionici da postavite kutiju gde učenici mogu da ubace svoje predloge ili probleme sa kojima se suočavaju, a koje ćete čitati i razmatrati na određen vremenski period. Možete dobiti puno informacija i tokom neformalnog razgovora sa drugim učenicima na odmoru).
- Prenosiš te ideje u parlament i zajedno sa ostalim članovima tražiš rešenja
- Vraćaš informacije svom razredu – preneseš im šta je dogovoreno, šta se planira dalje i kako mogu da učestvuju i aktivno se uključe

Kada tako radiš, ti nisi samo „predstavnik po imenu“, već pravi glas učenika.

Tvoj glas je
glas svih vas.

Pravni okvir i tvoje pravo da se pitaš

Šta kažu zakoni?

Učenički parlament nije „izmišljena“ stvar, njegovo postojanje predviđeno je u **Zakonu o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja**. Zakon kaže da svaka srednja škola mora da ima učenički parlament i da on ima pravo da se izjašnjava i daje predloge o pitanjima važnim za učenike. To znači, tvoj glas je zakonski zaštićen i škola je dužna da ga sasluša.

Koja su prava i obaveze članova učeničkog parlamenta?

Tvoja prava, ukratko:

- Pravo da predlažeš ideje, iznosiš mišljenje svojih drugara i učestvuješ u raspravama
- Pravo da budeš obavešten o odlukama koje se tiču učenika
- Pravo da učestvuješ u kreiranju školskog života: kroz predloge, projekte i inicijative
- Pravo da učestvuješ na sednicama Školskog odbora (ali ne i da glasaš), mada možeš uticati na donošenje odluka kroz ukazivanje na nejasnoće i nepravilnosti, kao i probleme koji postoje
- Pravo da predlažeš predstavnike učenika u stručnom aktivu za razvojno planiranje i timu za prevenciju vršnjačkog nasilja

Tvoje obaveze, ukratko:

- Obaveza da prenosiš stavove svog odeljenja, a ne samo svoje lično mišljenje
- Obaveza da aktivno učestvuješ u radu parlamenta i poštuješ dogovore
- Obaveza da se u radu parlamenta stvori bezbedno i inkluzivno okruženje, gde će se svi osećati podjednako uvaženo i slobodno da predlažu svoje ideje i aktivno učestvuju

Šta smeš, a šta ne?

Parlament može da razgovara i predlaže ideje o skoro svim pitanjima koja su važna za učenike - od uređenja škole, vannastavnih aktivnosti, do toga kako se organizuju ekskurzije i takmičenja.

Ali parlament ne odlučuje o svemu - na primer, ne može samostalno da donosi odluke o finansijama škole ili o zapošljavanju nastavnika. To je u nadležnosti školskog odbora i direktora. Tvoja uloga je da daš mišljenje, sugestije i predloge rešenja, a školska tela su dužna da ih razmotre.

Razgovaraj. Predlaži. Tvoje
mišljenje, sugestija i
predlog su uvek dobrodošli.

Šta kad ti neko kaže da nešto ne smeš?

Dešava se da odrasli ponekad kažu: „To nije vaš posao“ ili „Vi to ne smete“. Zato je važno da koristiš ovaj vodič, znaš svoja prava i izboriš se za njih. U takvim situacijama:

1. **Pozovi se na zakon: mirno i jasno reci da zakon predviđa učenički parlament i njegovo pravo da se pita o važnim temama.**
2. **Traži objašnjenje: zamoli da ti objasne zašto nešto „ne sme“. Ako je stvarno van nadležnosti parlamenta, ima smisla. Ako nije, onda je to prostor da insistiraš da se mišljenje učenika uvaži.**
3. **Budite uporni ali konstruktivni, parlament ima veću snagu ako nastupa kao tim i ako argumentovano pokazuje zašto je nešto važno za učenike.**
4. **Potražite pomoć. Možeš se obratiti za podršku koordinatorskom parlamentu (nastavniku zaduženom za podršku radu parlamenta), lokalnim organizacijama koje rade sa mladima ili omladinskim radnicima i radnicama, Uniji srednjoškolaca Srbije.**

Šta parlament može, a šta ne može?

MOŽE

- Da daje predloge o školskim pravilima i načinu rada
- Da učestvuje u planiranju ekskurzija, takmičenja i vannastavnih aktivnosti
- Da organizuje akcije, događaje i projekte
- Da predlaže uređenje školskog prostora i dvorišta
- Da izražava mišljenje u ime učenika i prenosi ga školskim telima
- Da ispituje potrebe učenika, njihovo zadovoljstvo i na osnovu toga predloge za unapređenje
- Da prisustvuje sednicama školskog odbora
- Da predlaže učenike koji će biti članovi stručnog aktiva za razvojno planiranje i tima za prevenciju vršnjačkog nasilja
- Da se udružuje sa drugim parlamentima i delegira svoje predstavnike u unije parlamenata

- Da donosi odluke o finansijama škole
- Da zaposli ili otpusti nastavnike
- Da odlučuje o ocenama učenika
- Da menja pravilnike škole
- Da glasa na sednicama školskog odbora

NE MOŽE SAMOSTALNO

Odnosi sa školskim telima

Dobar učenički parlament ne mora da radi sam za sebe, on funkcioniše u okviru sistema škole i potrebna mu je saradnja sa direktorom, nastavnicima i stručnom službom. Kada im se obraćaš, važno je da pokažeš da tvoje ideje nisu samo „zahtevi učenika“, već predlozi koji mogu da doprinesu celoj školi.

Naravno, nije uvek jednostavno. Biće situacija kada odrasli ne prihvataju predloge učenika ili ih ne shvataju ozbiljno. Tada je važno ostati smiren i uporan. Ako ti kažu „to ne može“, pitaj zašto. Ako smatraš da je ideja dobra, pokušaj da je dodatno objasniš i pokažeš njene koristi. Nekada pomaže da pronađeš nastavnika ili člana stručne službe koji će stati uz vas i pomoći vam da zajedno predstavite predlog. Upornost i dobra argumentacija često na kraju donesu rezultat.

Kako komunicirati sa direktorom i nastavnicima?

Razgovor sa direktorom ili nastavnicima može delovati zastrašujuće – kao da je „preozbiljan“ ili da će se vaše ideje odmah odbaciti. Ali dobra komunikacija često pravi ključnu razliku.

Pre nego što odete na sastanak, razmislite šta tačno želite da kažete. Nije dovoljno da kažete „hoćemo bolje uslove“, pokušajte da budete konkretni: šta želite da promenite, zašto je to važno i kako bi koristilo celoj školi. Ako vas je više, podelite uloge – ko će predstaviti problem, ko će izneti predlog, a ko će dati primer iz prakse.

Važno je i da budete konstruktivni. Umesto da samo ukažete na problem, ponudite bar jedno moguće rešenje. Tako pokazujete da niste tu da kritikujete, već da doprinesete. Ako niste sigurni da li je rešenje realno, zamolite nastavnike ili koordinadora/ku da procene i daju sugestije, na taj način uključujete i njih u proces.

Nekada je dovoljno da zamolite za podršku. Ako niste sigurni kako da predstavite predlog direktoru, možete pitati koordinadora za savet ili predložiti da on ili ona prisustvuju sastanku. Često odrasli mnogo ozbiljnije shvataju inicijativu učenika kada vide da imaju i podršku svojih nastavnika.

I ne zaboravite: ljubaznost i poštovanje u komunikaciji uvek otvaraju vrata. Čak i kada naidete na „ne“, važno je da ostanete smireni, zahvalite se na vremenu i nastavite da tražite priliku da svoj predlog ponovo iznesete.

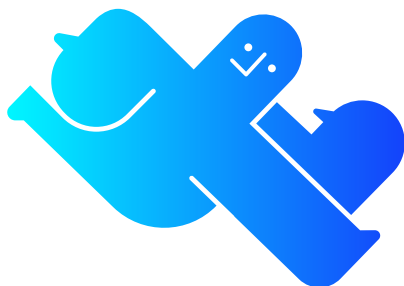
U aneksu (na kraju ove publikacije) pronaći ćeš predloge mejlova za obraćanje direktoru/ki škole tj. pokretanje inicijative. Ovo je samo okvir koji naravno možeš i treba da prilagodiš svojim potrebama, tonu, narativu.

Kako izneti predloge i inicijative

Da bi predlog bio shvaćen ozbiljno:

- 1. Prikupi informacije i mišljenja što većeg broja učenika.**
- 2. Pripremi jasan predlog sa konkretnim rešenjima, a ne samo problemima.**
- 3. Razgovaraj sa koordinatorom parlamenta ili drugim nastavnikom koji razume vaš rad.**
- 4. Predstavi predlog školskim telima - direktoru, nastavničkom veću ili savetima - mirno i argumentovano.**

Važno je da budete uporni i da ne odustanete ako naiđete na otpor. Nekada škola ne prihvati predlog odmah, ali ako učenici istraju i pokažu da imaju realan plan od kog ne odustaju, šanse za uspeh rastu.

Prikupi. Pripremi.
Razgovaraj. Predstavi.

Rad sa nastavničkim većem, savetom roditelja i drugim telima

Uspeh zavisi od partnerstva. Pokažite da razumete procedure i da poštujete hijerarhiju, ali insistirajte da se mišljenje učenika sasluša. Dobar način je da predlog predstavite kao zajednički interes - kako može da poboljša život učenika i funkcionalnost škole, a ne kao kritiku odraslih.

Šta može da se postigne i bez formalne moći?

Čak i kada parlament nema pravo glasa (kao na primer na sednicama Školskog odbora), ne treba se izuzeti iz učešća u ovim aktivnostima. Važno je da se predstavnici parlamenta pojave na ovim sednicama, dobro pripreme i predstave glas učenika. Ukoliko ne dobijate materijale ili pozive na sednice Školskog odbora na vreme, imate pravo da reagujete i tražite da se ova praksa promeni.

Takođe, ako ne razumete neke od tema o kojima se diskutuje na sednicama Školskog odbora, imate pravo da postavite dodatna pitanja, potražite informacije, tražite da vas ostali članovi informišu. Učešće članova i članica učeničkog parlamenta u radu Školskog odbora ne sme da se svede na puko prisustvo za stolom, oni moraju biti adekvatno i podjednako uključeni u diskusiju (iako po Zakonu nemaju pravo glasa).

Šta su sve aktivnosti učeničkog parlamenta?

Funkcionalan učenički parlament:

- Organizuje aktivnosti i sprovodi projekte koji poboljšavaju svakodnevni život učenika.
- Organizuje kampanje podizanja svesti o važnim temama (npr. zaštita životne sredine, mentalno zdravlje).
- Prikuplja povratne informacije od učenika i iznese njihove stavove školskim telima.
- Pokreće inicijative da se unapredi položaj učenika, reše problemi sa kojima se suočavaju ili poboljša neki segment školskog dana.
- Gradi poverenje između učenika i nastavnika, što omogućava da se i manje formalni predlozi realizuju.
- Utiče na odluke koje se donose na školskom odboru, insistira da se čuje i uvaži glas učenika.
- Prijavljuje se na konkurse za novčana sredstva, traži donacije, piše i sprovodi projekte.
- Sarađuje sa omladinskim radnicima i radnicama, organizacijama koje se bave mladima, Kancelarijom za mlade, Omladinskim klubom i centrom, privredom, lokalnom samoupravom, drugim ustanovama.
- Udružuje se sa drugim parlamentima i učestvuje u radu unija.

U nastavku nekoliko primera kako mogu da izgledaju inicijative učeničkih parlamenata. Naravno, ovo su samo primeri za inspiraciju. Za vas je važno da pokrećete teme koje su važne učenicima vaše škole.

Organizuj. Prikupljaj. Pokreći.
Gradi poverenje i
sarađuj. Zajedno možemo više.

Primeri uspešnih inicijativa učeničkih parlamenata

1. „Dan mentalnog zdravlja“ – inicijativa za svest i podršku učenicima

Šta je motivisalo parlament da pokrene inicijativu: Članovi parlamenta su primetili da učenici sve više iskazuju stres i umor, a da se retko razgovara o mentalnom zdravlju u školi. Organizovali su kratku anketu među razredima kako bi prikupili stavove i ideje učenika.

Šta su uradili: Parlament je predložio i organizovao tematski dan u školi posvećen mentalnom zdravlju. U saradnji sa školskim psihologom i lokalnim Savetovalištem za mlade, osmislili su radionice, predavanja i promotivne materijale. Članovi parlamenta su bili zaduženi za komunikaciju, logistiku i medijsko obaveštavanje.

Rezultat: Aktivnost je obuhvatila gotovo sve učenike škole, povećala svest o mentalnom zdravlju i otvorila prostor za dalje razgovore između učenika i nastavnika. Parlament je dobio veći kredibilitet, a škola je nastavila da redovno organizuje ovakve događaje.

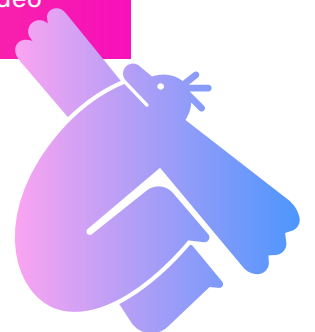
2. „Zeleni kutak“ – inicijativa za očuvanje životne sredine

Šta je motivisalo parlament da pokrene inicijativu: U školi nije bilo jasnog sistema reciklaže, a učenici su primetili veliki broj plastičnih otpada i papira koji se bacaju. Parlament je organizovao razgovore sa odeljenjima i anketu kako bi identifikovao šta najviše smeta učenicima.

Šta su uradili: Parlament je osmislio projekat „Zeleni kutak“, postavili su kutije za reciklažu po hodnicima i učionicama, organizovali edukativne radionice o ekologiji i informisali učenike putem školskog biltena i društvenih mreža. Članovi parlamenta su se podelili u timove: komunikacija, logistika i edukacija.

Rezultat: Smanjen je broj otpada koji se baca, učenici aktivno koriste kutije za reciklažu, a inicijativa je prepoznata i podržana od strane direktora. Projekat je postao trajni deo školskog programa i inspiracija za druge škole u gradu.

Pronađi motiv.
Pokreni inicijativu.

3. „Bolji raspored časova” – inicijativa za smanjenje stresa učenika

Šta je motivisalo parlament da pokrene inicijativu: Učenici su se žalili da su neki dani preopterećeni, imaju veliki broj “teških” predmeta, dok drugi imaju praznine i manje nastave, što utiče na koncentraciju i motivaciju. Parlament je prikupio mišljenja odeljenja putem sastanaka i kratkih anketnih listića.

Šta su uradili: Parlament je napravio analizu rasporeda, identifikovao problematične termine i predložio konkretna rešenja za ravnomernije raspoređivanje časova. Sastavili su jasan predlog, pripremili argumente za direktora i nastavničko veće, i predstavili predlog na sastanku.

Rezultat: Predlog je delimično prihvaćen, raspored je donekle prilagođen u skladu sa predlozima učenika i rasporedom nastavnika koji rade u više škola. Učenici su zadovoljni ravnomernijim opterećenjem, a parlament je pokazao da može konkretno da utiče na život škole kroz argumentovano zagovaranje.

Zaključak:

Ovi primeri pokazuju da i učenici mogu inicirati značajne promene u svojoj školi ako prepoznaju problem, razgovaraju sa svojim vršnjacima, osmisle konkretne predloge i argumentovano ih predstavljaju nastavnicima i direktoru. Važno je da članovi parlamenta veruju u svoje ideje, sarađuju međusobno i koriste podršku škole i stručnog osoblja.

Svaka inicijativa, ma koliko mala izgledala, može biti korak ka boljoj školi i većoj participaciji učenika. Što više uspešnih inicijativa – to je veća motivacija učenika za uključivanje u aktivnosti parlamenta.

**Korak po
korak.**

Osoba zadužena za podršku radu učeničkog parlamenta

Ovo je obično osoba iz kolektiva škole, neko od nastavnika, psiholog ili pedagog, čija je uloga da prati i podržava rad učeničkog parlamenta. Ova uloga nije predviđena Zakonom ili pravilnicima, ali skoro neizostavno postoji u praksi, pa smo zato smatrali da je važno da se nađe i u ovom priručniku.

U praksi se najčešće naziva koordinator parlamenta, pa ćemo tu formulaciju koristiti i u ovom priručniku.

Koordinator parlamenta - važna veza sa školom

U velikom broju škola postoji koordinator parlamenta. U praksi to je najčešće nastavnik koji:

- Pomaže učenicima da razumeju pravni i institucionalni okvir i ulogu parlamenta
- Omogućava da parlament ima „institucionalno pamćenje“, kada se smenjuju generacije, novi članovi mogu da nastavte započete inicijative
- Pruža podršku u organizovanju sednica
- Savetuje učenike kako da iznesu predloge školskim telima i kako da komuniciraju sa direktorom i nastavnicima
- Pomaže u angažovanju drugih nastavnika i zaposlenih u školi za akcije i aktivnosti učeničkog parlamenta
- Pomaže u organizaciji sastanaka i vođenju evidencije o odlukama i projektima

Šta čini dobrog koordinatora?

- Posvećenost učenicima i interesima njihovog razreda i škole.
- Neutralnost: ne favorizuje pojedine učenike, ne nameće svoje ideje i rešenja, ne namešta odluke, radi u interesu učenika.
- Strpljenje i spremnost da bude mentor.
- Razumevanje da parlament ponekad mora da insistira ili se suprotstavi odlukama škole, u granicama zakona i pravilnika.

Važno je da znaš: Koordinator **nema pravo glasa na sednicama učeničkog parlamenta.** Ako tako odlučite, koordinator ne mora da prisustvuje sednicama parlamenta. Njegova/njena uloga je da podrži vaš rad, pomogne vam u funkcionisanju i olakša komunikaciju sa drugim organima i zaposlenima u školi, kao i omogući što bezbolniju “smenu generacija” u učeničkom parlamentu.

Motivacija članova i održivost rada

Održavanje motivacije članova i članica učeničkog parlamenta tokom školske godine je ključno za uspeh. Kada učenici vide da su njihove ideje sprovedene, to ih dodatno inspiriše. Uspesne akcije, organizovanje događaja ili humanitarnih akcija, inicijative ka upravi škole pokazuju da parlament nije formalnost, već alat za stvarne promene.

Raspodela zadataka tako da svi učestvuju, ali i da preuzmu odgovornost za svoj deo posla, pomaže da tim ostane aktivan i posvećen.

Povremeno pitajte članove i članice parlamenta kojim segmentom rada su zadovoljni, šta im smeta, šta bi unapredili. Potrudite se da svi podjednako učestvuju i u radu i u donošenju odluka i da se uvaži mišljenje svakog člana i članice.

Budite transparentni i otvoreni u radu, bez "tajnih" dogovora, isključivanja i sakrivanja informacija. Na taj način ćete jačati parlament, a samim tim i njegovu ulogu i moć u školi.

Ukoliko neko od članova nije aktivan već duže vreme, obratite se tom odeljenju i probajte da saznate šta se dešava. Učenike koji neopravdano nisu aktivni možete smeniti iz učeničkog parlamenta. Procedura za smenu se može propisati Poslovníkom o radu (navedite u kojim slučajevima smenjujete predstavnike odeljenja, kakvo glasanje je za to potrebno, kao i kako se onda biraju novi predstavnici odeljenja: ko javlja razdrednom starešini da je potrebno izvršiti izbor novih osoba, koji im je rok i sl).

Kako rešavamo konflikte unutar parlamenta?

U svakom parlamentu mogu nastati nesuglasice zbog različitih mišljenja ili prioriteta. Konflikti su normalni i mogu biti konstruktivni ako se pravilno rešavaju. Važno je slušati sve strane, identifikovati zajednički cilj i potražiti kompromis. Ako ne možete da se dogovorite, koristite glasanje da odluka bude demokratska. Ostanite smireni i fokusirani na problem, a ne na osobe.

Primeri rečenica za rešavanje nesuglasica:

"Hajde da svi iznesemo svoje stavove, pa da glasamo."

"Dogovorimo se šta nam je zajednički cilj i kako da ga postignemo."

"Možemo li da probamo kompromis koji svima odgovara?"

"Ne moramo da se ograničimo na jednu ideju, hajde da sprovedemo više njih, ali redosledom kojim su izglasane."

Vidljivost

Zamisli da parlament donosi dobre odluke, ali da o tome niko ne zna. Tada se često stvara utisak da parlament i ne radi ništa. Da bi se to izbeglo, važno je da se vidi vaš rad.

Najjednostavniji način je da obaveštenja kačite na oglasnu tablu na mestu kroz koje prolazi većina učenika. Tu može da stoji plan rada, kratki izveštaji sa sednica ili najave događaja. Još jedan dobar način jeste da koristite društvene mreže. Ako škola ima svoj Instagram ili TikTok profil, dogovorite se da i vi tu objavljujete vesti. U nekim školama parlament ima i svoj profil, što je odličan kanal komunikacije, ali uvek je dobro da se to radi uz dogovor sa rukovodstvom škole. Kako bi učenički parlament bio vidljiviji i prepoznatljiv na društvenim mrežama, možete da napravite logo i/ili brend boje parlamenta. Ove boje možete koristiti i na posterima i drugim materijalima koje izrađujete u samoj školi. Na taj način će učenici nakon nekog vremena na prvi pogled prepoznati šta je informacija od strane parlamenta i više obraćati pažnju na vaše pozive.

Vidljivost nije samo promocija - to je način da drugi učenici znaju da ih zaista predstavljate. Ako posle svake sednice u par rečenica napišete šta je dogovoreno i to okačite na tablu ili pošaljete odeljenjima, svi će videti da se njihov glas prenosi i da se parlament trudi da donosi promene.

Udruživanje

Parlament je najjači kada nije sam. Povezivanje sa drugima otvara prostor za nove ideje i daje veću snagu vašem glasu. Drugi parlamenti u vašem gradu mogu da budu odlični partneri - možda se suočavate sa sličnim problemima, pa zajednički možete da ponudite rešenje. Na nivou Srbije postoje i unije učeničkih parlamenata (kao što je UNSS) koje okupljaju predstavnike iz različitih škola. One su dobra prilika da upoznate vršnjake iz drugih gradova i učite iz njihovih iskustava. U cilju umrežavanja i razmene iskustava, neki učenički parlamenti organizuju izlete ili razmene jedni kod drugih iz različitih delova Srbije.

Osim škola, tu su i omladinske organizacije i udruženja u lokalnoj zajednici. Oni često imaju resurse, prostor ili iskustvo koje mogu da podele sa vama. Kada se udružite sa njima, možete lakše da organizujete akcije koje prevazilaze okvire same škole.

Kako da pridete organizacijama i zatražite saradnju?

Važno je da znate da i organizacije postoje upravo da bi podržale mlade – možda samo ne znaju da vi želite saradnju. Ako želite da učenički parlament ostvari saradnju sa nekom lokalnom organizacijom ili institucijom, važno je da im se obratite jasno i sa konkretnom idejom. Na primer, možete da napišete kratak mejl u kome ćete ukratko predstaviti ko ste i koja je vaša ideja. Dodajte i zašto mislite da je saradnja korisna.

Važno je i da pokažete spremnost na dogovor: ponudite sastanak, pitajte za mišljenje i predloge i ostavite kontakt na koji mogu da vam se jave. Na taj način pokazujete ozbiljnost, ali i otvorenost, što povećava šansu da dobijete pozitivan odgovor.

1. Primer – saradnja na ekološkoj akciji

Poštovani,
mi smo članovi učeničkog parlamenta [ime škole] i želeli bismo da pokrenemo akciju čišćenja i uređenja školskog dvorišta. Verujemo da vaša organizacija, sa iskustvom u zaštiti životne sredine, može biti naš partner i podrška. Bilo bi nam drago da se upoznamo i razgovaramo o mogućnostima saradnje.

Srdačan pozdrav,
Učenički parlament [ime škole]

2. Primer – saradnja na humanitarnoj akciji

Dragi/e,
učenički parlament naše škole planira da organizuje humanitarnu akciju prikupljanja knjiga za učenike kojima su potrebne. Smatramo da bi vaša organizacija mogla da nam pomogne savetima i iskustvom, a možda i da se uključite u samu akciju. Da li biste imali vremena za kratak sastanak kako bismo razmenili ideje?

Hvala unapred,
Učenički parlament [ime škole]

3. Primer – zajednički događaj

Poštovani,
pišemo vam u ime učeničkog parlamenta [ime škole]. Naša ideja je da zajedno sa lokalnim organizacijama organizujemo tribinu o pravima mladih. Želimo da čujemo iskustva drugih i da omogućimo učenicima da nauče više o mogućnostima koje imaju. Bilo bi nam važno da vas uključimo i da zajednički kreiramo program.

Radujemo se vašem odgovoru,
Učenički parlament [ime škole]

Saradnja znači da vaš parlament više nije samo glas jedne škole, već deo šire mreže mladih ljudi koji žele da budu aktivni. To daje snagu, ali i motivaciju da nastavite da se zalažete za stvari koje su vam važne.

Kada razmišljate o saradnji, dobro se informišite o tome sa kim sarađujete i na koji način. Postoje odlični primeri lokalnih unija parlamenata koje vode mladi ljudi uz mentorsku podršku, donose odluke i sprovode inicijative na nivou grada ili opštine. Takođe, u nekim od gradova postoje unije gde predstavnike škola nisu izabrali sami učenici, već direktori škola, pa je na taj način na samom početku pogažena jedna od vrednosti "omladinskih predstavnika". Imate pravo da pitate, informišete se i sami birate s kim se udružujete i u koje svrhe.

Za inspiraciju, ovde dodajemo i primer organizacija/ustanova na lokalnom nivou kojima se možete obratiti:

- Kancelarija za mlade (KZM) – podrška u organizaciji i mentorstvu inicijativa, finansiranje, obezbeđivanje prostora, opreme, pomoć u pribavljanju dozvola (ako nešto radite na javnoj površini)
- Udruženja (OCD) – resursi, prostor, iskustvo, mentorstvo, pomoć u zagovaranju, pomoć u pisanju projekata
- Omladinski radnici i radnice – mentorstvo, pomoć u radionicama
- Omladinski centar ili Omladinski klub – prostor, resursi za aktivnosti, oprema
- Gradska biblioteka – prostor za sastanke, edukativni materijali
- Lokalni mediji – promocija akcija i inicijativa
- Savet za mlade – zagovaranje da se inicijative sprovedu, na nivou škole ili grada
- Savetovalište za mlade – pomoć u inicijativama koje se tiču zdravlja mladih, edukacije, materijal
- Preduzeća, kompanije – donacije za neke od aktivnosti parlamenta
- Roditelji – podrška u organizaciji aktivnosti, pomoć u specifičnim poslovima

Na nacionalnom nivou, za vas su tu:

- Krovna organizacija mladih Srbije – povezivanje UP sa lokalnim omladinskim organizacijama, obuke u oblasti omladinske politike (Akademija omladinske politike), korisni resursi u vidu publikacija o omladinskoj politici i istraživanja o položaju i potrebama mladih, uključivanje mladih u istraživanja, konsultacije i kreiranje preporuka
- Unija srednjoškolaca Srbije – mentorska, savetodavna i legalna podrška, kontakt tačke svih Unijinih članica širom Srbije, umrežavanje, pomoć u sprovođenju inicijativa, promocija aktivnosti UP, resursi na raspolaganju (oprema za pravljenje video sadržaja i finansije)
- Građanske inicijative – podrška građanskom vaspitanju (razvoj kapaciteta za nastavnike, nastavni materijali, pripreme za časove i drugi resursi), podrška u vidljivosti učeničkih inicijativa, umrežavanje i povezivanje nastavnika i učenika međusobno i sa drugim akterima, podrška lokalnim organizacijama civilnog društva u zajednicama u kojima rade UP, podrška neformalnim grupama (đaka, lokalnih građana/ki i sl).

Pokreni promene.
I zapamtite - niste sami.

Aneks 1: Digitalni alati koje možete koristiti u radu ueničkog parlamenta

Alat	Čemu služi	Kako može da se koristi u radu parlamenta
Google Drive	Čuvanje i deljenje dokumenata, fotografija, video materijala	Svi zapisnici sa sednica, predlozi inicijativa i planovi aktivnosti se čuvaju u zajedničkom folderu. Članovi imaju pristup i mogu dodavati ili pregledati dokumente. Ovde možete čuvati i fotografije, video materijale i liste prisutnih sa održanih aktivnosti
Google docs / Google sheets	Pisanje i uređivanje dokumenata u realnom vremenu	Kreiranje zapisnika, planova aktivnosti, tabela za raspodelu zadataka. Više članova može raditi istovremeno i videti izmene.
Google Form	Prikupljanje mišljenja i anketa, prijavni formulari	Anketiranje učenika o potrebama, idejama ili zadovoljstvu školskim aktivnostima. Rezultati se automatski beleže i mogu se analizirati.
Trello / Asana / Notion	Organizacija zadataka i projekata	Kreiranje projekata, dodela zadataka članovima parlamenta, postavljanje rokova i praćenje napretka.
Instagram / TikTok	Vidljivost i promocija	Objavljivanje najava događaja, kratkih izveštaja sa sednica, fotografija i video materijala.
Canva	Kreiranje vizuala, infografika	Izrada plakata, infografika, vizuelnih objav za društvene mreže, prezentacija.
Mentimeter	Interaktivne prezentacije i ankete	Vođenje interaktivnih anketa, kvizova ili glasanja tokom sastanaka i radionica, kako bi se uključili svi članovi i učenici.
Zoom / Google meet	Online sastanci i video konferencije	Održavanje sednica ili sastanaka sa članovima parlamenta koji nisu fizički prisutni, kao i za povezivanje sa drugim školama ili organizacijama.
CapCut	Obrada video materijala	Kreiranje i uređivanje kratkih video izveštaja, promotivnih snimaka ili objava za društvene mreže.

Praktični saveti za korišćenje digitalnih alata:

- Pravilo je da svi članovi imaju pristup i da znaju kako koristiti alate.
- Redovno ažuriranje dokumenata i foldera olakšava transparentnost i kontinuitet rada.
- Alati su podrška, ali ne zamenjuju direktnu komunikaciju sa učenicima i nastavnicima.
- Vodite računa o privatnosti i zaštiti podataka učenika.

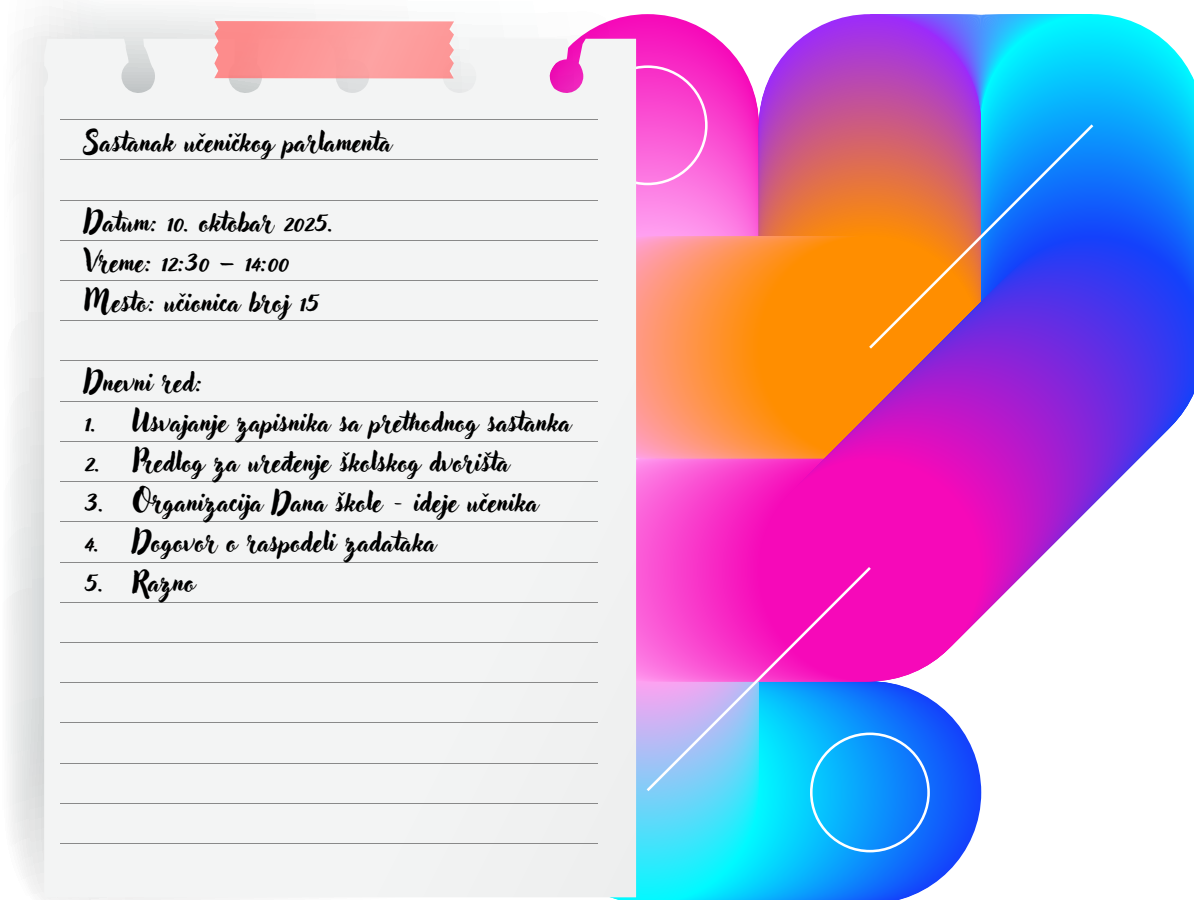
Aneks 2: Predlozi dokumenata koji mogu da vam olakšaju rad:

1. Agenda sastanka (Dnevni red)

Dnevni red je spisak tema o kojima će se razgovarati na sastanku. On pomaže da sastanak bude organizovan, da se zna koliko vremena se posvećuje svakoj temi i da svi učesnici unapred znaju šta mogu da očekuju. Kada imate jasan dnevni red, lakše je da ostanete fokusirani i da ne trošite vreme na teme koje nisu dogovorene.

Za učenički parlament, dnevni red može biti vrlo jednostavan – dovoljno je da zapišete nekoliko tačaka koje želite da obradite. To pokazuje ozbiljnost i olakšava komunikaciju sa nastavnicima ili direktorom, jer vide da radite planski.

Primer dnevnog reda

Sastanak učeničkog parlamenta

Datum: 10. oktobar 2025.

Vreme: 12:30 – 14:00

Mesto: učionica broj 15

Dnevni red:

- 1. Usvajanje zapisnika sa prethodnog sastanka*
- 2. Predlog za uređenje školskog dvorišta*
- 3. Organizacija Dana škole - ideje učenika*
- 4. Dogovor o raspodeli zadataka*
- 5. Razno*

2. Zapisnik sa sednice učeničkog parlamenta

Zapisnik je kratak pisani pregled onoga što se dogodilo na sastanku. Njegova svrha je da svi članovi parlamenta imaju tačan uvid u dogovoreno, a i da se uvek može proveriti šta je odlučeno i ko je preuzeo koje obaveze. Na taj način se izbegnu nesporazumi tipa „nisam znao da je to moj zadatak“ ili „dogovorili smo nešto drugo“.

Zapisnik ne mora da bude komplikovan - dovoljno je da sadrži osnovne informacije: kada je sastanak održan, ko je bio prisutan, o kojim temama se razgovaralo i koje odluke su donete.

Primer zapisnika sa sednice učeničkog parlamenta

Zapisnik sa sastanka učeničkog parlamenta

Datum: 10. oktobar 2025.

Vreme: 12:30 – 13:30

Mesto: učionica broj 15

Prisutni: Ana P., Marko S., Jelena M., Nikola J., koordinator parlamenta prof. Petrović

Dnevni red:

1. Usvajanje zapisnika sa prethodnog sastanka
2. Predlog za uređenje školskog dvorišta
3. Organizacija Dana škole - ideje učenika
4. Dogovor o raspodeli zadataka
5. Razno

Tok sastanka i odluke:

Zapisnik sa prethodnog sastanka usvojen je jednoglasno.

Učenici su predložili postavljanje novih klupa u dvorištu. Dogovoreno da Marko S. i Jelena M. naprave kratak predlog i pošalju ga direktoru do 20. oktobra.

Za Dan škole: predložene su tri aktivnosti (sportski turnir, izložba radova, muzički nastup).

Odluka: sprovesti anketu među učenicima o tome šta žele. Ana P. će pripremiti anketu (Google form) do 15. oktobra. Anketa će biti otvorena nedelju dana. Nikola J. i Jelena M. zaduženi za promociju (plakati i društvene mreže).

Razno: dogovoreno da sledeći sastanak bude 25. oktobra 2025. u 12:30.

Zapisnik vodila: Jelena M.

3. Inicijativa školi (primer)

Inicijativa je pisani predlog koji učenički parlament upućuje direktoru, nastavnicima ili školskom odboru kada želi da pokrene neku promenu ili aktivnost. Ona pokazuje da učenici razmišljaju ozbiljno, da imaju jasan plan i da žele da učestvuju u unapređenju života u školi.

Inicijativa je posebno korisna kada želite da vaš predlog ostane „zvanično zabeležen“ – jer tada odrasli imaju dokument koji mogu da razmotre i na koji moraju da odgovore. Dobra inicijativa uvek sadrži:

- **kratak opis problema,**
- **predlog rešenja,**
- **obrazloženje zašto je to važno,**
- **eventualno korake za sprovođenje.**

U nastavku ćete pronaći dva predloga inicijative, u formalnijem i neformalnijem tonu.

Primer 1: Formalniji dopis

Predmet: Predlog za unapređenje školskog prostora

Poštovani [ime i prezime direktora/nastavnika],

obraćamo Vam se u ime Učeničkog parlamenta sa željom da Vam predstavimo ideju za unapređenje naše škole. U razgovoru sa učenicima primetili smo da postoji potreba za [navesti problem, npr. uređenjem školskog dvorišta, postavljanjem klupa ili organizacijom kutka za učenje].

Verujemo da bi ova promena doprinela prijatnijem boravku u školi i stvorila bolje uslove kako za učenike, tako i za nastavnike. Želimo da ovaj predlog razvijamo zajedno sa Vama i otvoreni smo za sugestije na koji način bi ideja mogla da se sprovede.

Voleli bismo da vam predlog predstavimo detaljnije na jednom sastanku. U međuvremenu stojimo Vam na raspolaganju za sve dodatne informacije.

Unapred hvala na podršci i razumevanju.

Srdačno,

[ime i prezime učenika/učenice]

Učenički parlament [škola]

Primer 2: Neformalniji dopis

Predmet: Hajde da zajedno unapredimo školu

Poštovani [ime direktora/nastavnika],

želeli bismo da podelimo jednu ideju koja nam se pojavila u Učeničkom parlamentu. Naime, mislimo da bi bilo korisno da [opisati ideju, npr. napravimo prostor za druženje tokom odmora ili organizujemo zajedničku akciju čišćenja dvorišta].

Razgovarali smo među sobom i vidimo da bi ova promena značila mnogim učenicima. Želimo da čujemo i Vaše mišljenje, jer verujemo da zajedno možemo da pronademo najbolje rešenje i način da ovo sprovedemo u delo.

Možemo li da dogovorimo kratak sastanak da ideju detaljnije predstavimo?

Hvala unapred na podršci!

Srdačan pozdrav,

[ime učenika/učenice]

Učenički parlament

4. Predlog projekta (osnovna matrica za planiranje projekata)

Predlog projekta je jednostavan dokument kojim učenički parlament ili grupa učenika opisuje ideju koju žele da sprovedu. On pomaže da se ideja prikaže jasno i strukturisano, a može da posluži i kao osnova kada se traži podrška škole, roditelja ili lokalne zajednice, ali i učestvuje na nekom konkursu.

Nije potrebno da projekat bude komplikovan – dovoljno je da odgovori na nekoliko osnovnih pitanja:

- **Šta želimo da uradimo? (cilj)**
- **Zašto je to važno? (opis i analiza problema)**
- **Ko će učestvovati? (tim)**
- **Koji su koraci i koliko vremena je potrebno? (aktivnosti i vremenski okvir)**
- **Šta nam je potrebno od škole ili drugih partnera? (budžet i resursi)**

Ovako napisan dokument pokazuje ozbiljnost i povećava šansu da ideja dobije podršku.

Primer projekta

Naziv projekta: „Zeleno dvorište“

Nosilac ideje: Učenički parlament škole XX

Cilj projekta je da se dvorište škole uredi sadnjom cveća i postavljanjem novih klupa, kako bi učenici imali lep i funkcionalan prostor za druženje i odmor.

Zašto je projekat važan? Učenici provode mnogo vremena u školskom dvorištu, ali trenutno nema dovoljno mesta za sedenje, niti je prostor dovoljno uređen. Ovaj projekat će poboljšati uslove boravka i doprineti lepšem izgledu škole.

Ciljna grupa: Svi učenici škole (oko 600 učenika).

Aktivnosti:

1. Priprema predloga i dogovor sa direktorom škole.
2. Organizacija akcije sadnje cveća i uređenja prostora.
3. Postavljanje klupa.
4. Završni događaj: radionica o aktivizmu na uređenom prostoru
5. Promocija rezultata (plakati, objave na društvenim mrežama).

Trajanje projekta: oktobar – decembar 2025.

Ko je uključen: članovi parlamenta, nastavnici biologije i likovne kulture, roditelji volonteri.

Šta nam je potrebno: 4 klupe, sadnice cveća, zemlja, alat za sadnju, boje za osvežavanje dvorišnih zidova.

Šta imamo: materijal za radionicu i predavača koji je prihvatio da je sprovede.

Očekivani rezultat: uređen prostor za boravak učenika, veće zadovoljstvo učenika i bolja atmosfera u školi.

5. Tabela za praćenje sprovođenja odluka učeničkog parlamenta

Ova tabela služi kao praktičan alat koji pomaže članovima učeničkog parlamenta da prate realizaciju svojih odluka i aktivnosti. Omogućava pregledno praćenje ko je zadužen za koju aktivnost, do kada treba da bude realizovana, koji je trenutni status sprovođenja i da li postoje prepreke ili problemi. Redovno ažuriranje tabele pomaže u transparentnosti rada parlamenta, olakšava koordinaciju članova i omogućava bolju pripremu za naredne sednice. Na taj način svi članovi ostaju informisani, a parlament može da reaguje pravovremeno i efikasno.

Primer tabele:

Redni br.	Odluka / Aktivnost	Zaduženi članovi	Rok	Status realizacije	Napomene / Problemi	Predlog za poboljšanje
1	Organizovati tematsku radionicu o reciklaži	Ana P., Marko J.	15.10.2025.	U toku	Potrebno obezbediti prostor i materijal	Kontaktirati lokalnu ekološku organizaciju
2	Postavljanje kutije za predloge učenika u holu	Luka S., Ivana K.	01.11.2025.	Nije započeto	Nedostatak kutije	Nabaviti iz budžeta škole ili od sponzora
3	Izrada školskog newsletter-a sa vestima parlamenta	Sara M., Nikola P.	30.11.2025.	Završen	-	Razmisliti o digitalnoj verziji za mejl ili društvene mreže

Objašnjenje kolona:

- **Redni br.** - jednostavno za praćenje broja odluka.
- **Odluka / Aktivnost** - kratki opis odluke koju parlament želi da sprovede.
- **Zaduženi članovi** - imena članova koji su odgovorni za realizaciju.
- **Rok** - datum do kada treba da se odluka sprovede.
- **Status realizacije** - može biti: Nije započeto, U toku, Završeno. Možete imati drugačije boje za svaki od statusa, da biste preglednije ispratili šta je najhitnije (na primer: zelena završeno, žuta u toku, crvena nije započeto)
- **Napomene / Problemi** - beleške o eventualnim izazovima ili potrebnim resursima.
- **Predlog za poboljšanje** - ideje kako olakšati sprovođenje ili unaprediti aktivnost

Aneks 3:

Korisni linkovi i literatura za učeničke parlamente:

- [Zakon o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja](#)

Propisuje organizaciju i funkcionisanje škola, prava i obaveze učenika i zaposlenih.

Kako može da koristi radu učeničkog parlamenta: Pogledajte delove o pravima učenika i učeničkom parlamentu, korisno za pripremu inicijativa i argumentaciju pred nastavnicima.

- [Konvencija o pravima deteta](#)

Definiše prava deteta, uključujući pravo na izražavanje mišljenja i učešće u odlukama.

Kako može da koristi radu učeničkog parlamenta: Koristite članke Konvencije kao argument u zagovaračkim inicijativama i predlozima prema školi.

- [Alternativni izveštaj o položaju i potrebama mladih u Republici Srbiji](#)

Najveće istraživanje o položaju i potrebama mladih u Srbiji, koje KOMS objavljuje od 2017. godine. Pruža pregled položaja mladih u Srbiji sa preporukama za veće uključivanje u društvo.

Kako može da koristi radu učeničkog parlamenta: članovi učeničkog parlamenta mogu koristiti izveštaj da bolje razumeju izazove i potrebe mladih, osmisle inicijative koje su relevantne i argumentovano zagovaraju promene u školi i lokalnoj zajednici.

- [Matrica za praćenje razvoja učeničkih parlamenata \(MRUP\)](#)

Alat za rangiranje učeničkih parlamenata na osnovu nivoa razvijenosti, koji je razvila Unija srednjoškolaca Srbije

Kako može da koristi radu učeničkog parlamenta: Matrica UNSS pomaže učeničkom parlamentu da sagleda svoje aktivnosti, proceni u kojoj meri ostvaruje ciljeve participacije i razvija planove za jačanje svojih kapaciteta i uticaja u školi i zajednici.

- [Tri slobode pod lupom](#)

Platforma Građanskih inicijativa koji prati i izveštava o stanju osnovnih ljudskih prava u Srbiji, sa fokusom na tri ključne slobode: slobodu izražavanja, slobodu okupljanja i slobodu udruživanja. Izveštaji se redovno objavljuju i dokumentuju slučajeve kršenja ovih prava.

Kako može da koristi radu učeničkog parlamenta: Učenički parlamenti mogu koristiti ove izveštaje kao resurs za razumevanje trenutnih izazova u društvu i kao osnovu za pokretanje inicijativa koje promovišu građanske slobode i aktivizam među mladima.

Vodič izradili: Vestminsterska fondacija za demokratiju - WFD, Krovna organizacija mladih Srbije - KOMS, Unija srednjoškolaca Srbije - UNSS, Građanske inicijative, Popularna demokratija

Autorka teksta: Ana Pecarski

Grafički dizajn: Wallace&Rockatansky

Beograd, novembar 2025.

Prikazani stavovi pripadaju autorki i ne predstavljaju nužno zvanične stavove WFD i Vlade Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Severne Irske.

UP GRADE
VODIČ KROZ UČENIČKI PARLAMENT

